

SAMENWERKING INTERNE AUDITOR EN EXTERNE ACCOUNTANT

In het kader van de
jaarrekening controle

NBA

Een onderzoek door de Ledengroep
Intern en Overheidsaccountants

Augustus 2019

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

© 2019 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of
openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke
andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming
van de NBA.

INHOUD

1.	INLEIDING	4
2.	ALGEMENE KENMERKEN IAD'S	5
3.	NADERE INVULLING SAMENWERKING IN HET KADER VAN DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING	6
4.	VERANDERING IN DE SAMENWERKING MET DE EXTERNE ACCOUNTANT	7
5.	VERANDERING IN HOUDING/ GEDRAG EXTERNE ACCOUNTANT	7
6.	WISSELING ACCOUNTANTSKANTOOR/ ACCOUNTANT	8
7.	OVERIGE UITKOMSTEN	8
8.	CONCLUSIES	8
	BIJLAGE	9

1. INLEIDING

In april/ mei 2019 heeft het bestuur van de NBA Leden-groep Intern en Overheidsaccountants (LIO) een korte vragenlijst uitgezet onder 177 hoofden van Nederlandse interne audit diensten (hierna IAD's) waarin o.a. vragen werden gesteld over de samenwerking (relatie) met de externe accountant in het kader van de controle van de jaarrekening.

De response op de vragenlijst was 32 % (N= 57).

Het onderzoek betreft een nul meting. De vragenlijst is als bijlage opgenomen bij deze notitie.

2. ALGEMENE KENMERKEN IAD'S

2.1 RAPPORTAGE, POSITIONERING IAD'S

Vrijwel alle IAD's zijn zo onafhankelijk mogelijk gepositioneerd in hun organisatie. Dit is voor de externe accountant een belangrijke randvoorwaarde om te kunnen steunen op/ gebruik te kunnen maken van het werk van de IAD.

De IAD's rapporteren aan :

Bestuur(directie) en RvC (Audit commissie)

83%

Alleen aan bestuur(directie)

5%

Alleen aan Audit commissie

7%

Anders

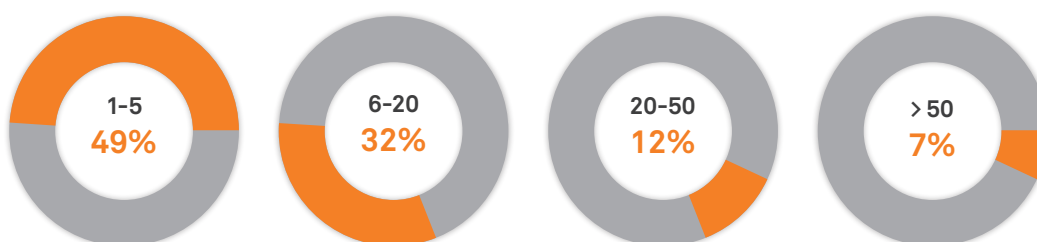
5%

2.2 SOORTEN AUDITS

De IAD's voeren verschillende soorten audits uit, zoals operational audits, compliance audits, IT audits en financial audits (56 %). Met name de laatste categorie audits is van belang voor de externe accountant in het kader van de controle van de jaarrekening.

2.3 OMVANG IAD'S (IN FTE'S)

Veel IAD's hebben een beperkte omvang. Dit gegeven kan van invloed zijn op de intensiteit van de samenwerking met de externe accountant. Bij een kleine IAD zal de externe accountant minder gebruik kunnen maken van het werk van de IAD.

2.4 STAKEHOLDERS

95% van de respondenten geeft aan dat hun stakeholders (bestuur, RvC, Audit commissie) vragen stellen over de samenwerking met de externe accountant. Dit geeft aan dat zij groot belang hechten aan een goede onderlinge afstemming en samenwerking.

2.5 ONDERLING OVERLEG

Meer dan 90% van de IAD's geeft aan regelmatig (3 -12 keer per jaar) formeel te overleggen met de externe accountant. Dit is een positieve uitkomst. Om goed samen te kunnen werken is dit overleg immers onontbeerlijk.

3. NADERE INVULLING SAMENWERKING IN HET KADER VAN DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Uit de antwoorden blijkt dat **91%** van de IAD's samenwerkt met de externe accountant waarbij de invulling van die samenwerking sterk kan verschillen. Opvallend is dat bij **slechts 25 %** van de IAD's de externe accountant steunt op de werkzaamheden van de IAD op basis van Standaard 610. Dit betreft de standaard waarin de verantwoordelijkheden van de externe accountant worden beschreven indien hij gebruik maakt van de werkzaamheden van IAD's. Positief is dat rapporten en risico analyses vrijwel altijd worden gedeeld. Dit neemt niet weg dat er nog voldoende ruimte is om de samenwerking te intensiveren. Uit de antwoorden op een aantal stellingen komen de volgende percentages naar voren:

Wij delen rapporten en risico analyses.

Wij hebben inzicht in elkaars controle aanpak.

Wij betrekken de externe accountant in onze risico analyses en audit planning.

De externe accountant heeft inzicht in onze dossiers.

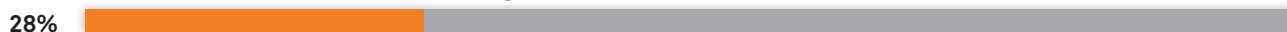
De externe accountant betreft ons in zijn/haar risico analyses en audit planning.

De externe accountant maakt gebruik van onze werkzaamheden maar niet op basis van Standaard 610.

De externe accountant heeft een evaluatie uitgevoerd van de IAD in het kader van Standaard 610.

De externe accountant denkt mee in het verbeteren van de internal audit functie.

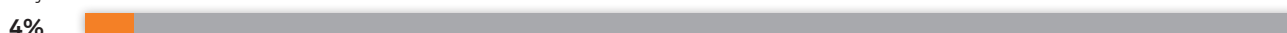
De externe accountant steunt op onze werkzaamheden conform Standaard 610.

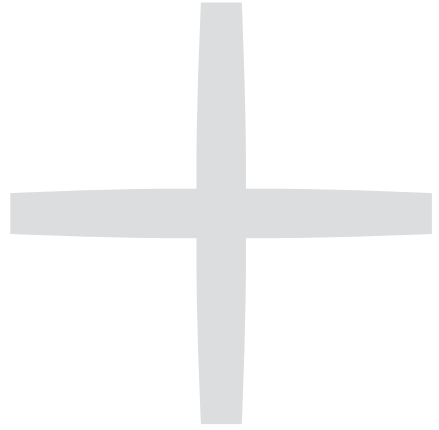

Wij hebben geen samenwerking met de externe accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Wij hebben inzicht in de controledossiers van de externe accountant.

4. VERANDERING IN DE SAMENWERKING MET DE EXTERNE ACCOUNTANT

De IAD's werden ook gevraagd of zij de laatste jaren veranderingen hadden waargenomen in de samenwerking (relatie) met de externe accountant. Bijvoorbeeld wijzigingen in scope, diepgang, positionering van de IAD en wijze van gebruik maken van de IAD. De helft van de IAD's antwoordde hier bevestigend op.

Als nadere toelichting gaven deze IAD's o.a. de volgende antwoorden:

- Er wordt minder samengewerkt met de externe accountant op basis van Standaard 610. **(16x)**
- Er wordt intensiever/ meer samengewerkt met de externe accountant. **(6x)**
- De eisen van de externe accountant ten aanzien van het werk van de IAD zijn toegenomen. **(6x)**

Daarnaast werd meerdere malen aan gegeven dat de externe accountant meer gegevensgericht is gaan controleren en met meer diepgang, mogelijk onder druk van de AFM. Ook ligt er meer focus op het controledossier en gebruik van check lijsten.

5. VERANDERING IN HOUDING/ GEDRAG EXTERNE ACCOUNTANT?

Ook werd gevraagd of de IAD's een verandering hadden waargenomen in houding en gedrag van de externe accountant. Hier werd door ruim de helft (54%) bevestigend op geantwoord.

Bij deze vraag werden o.a. de volgende toelichtingen gegeven:

- De nadruk in de controle ligt meer op dossiervorming. **(9x)**
Sommige IAD's zijn van mening dat dit ten koste lijkt te gaan van de kennis van de controle cliënt bij de externe accountant. Dit is een negatieve ontwikkeling.
- Meer focus op gegevensgerichte werkzaamheden. **(4x)**
- De diepgang van de controle is toe genomen. **(4x)**
- De externe accountant richt zich steeds meer op de formele aspecten. **(3x)**

Daarnaast werd meerdere malen genoemd: druk vanuit de AFM, gebruik van data analytics en focus op naleving regelgeving.

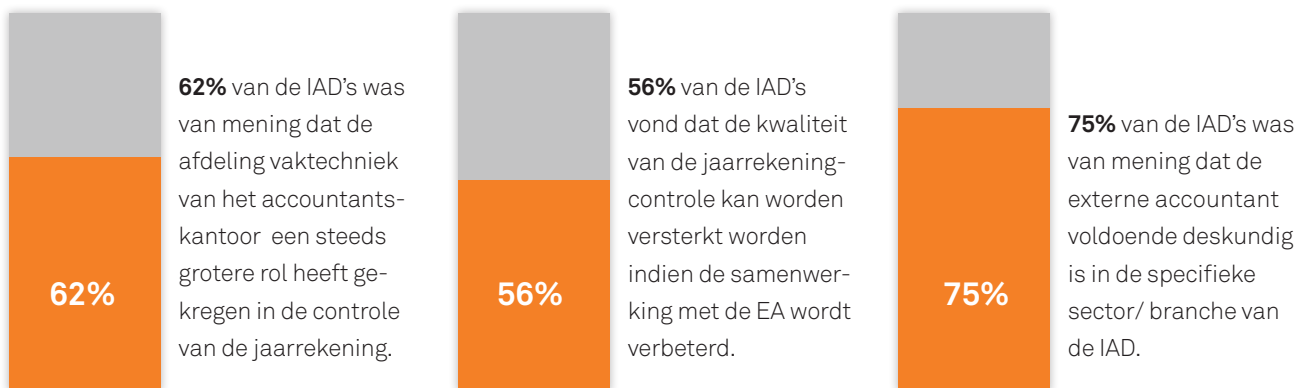

6. WISSELING ACCOUNTANTSKANTOOR/ ACCOUNTANT

De IAD's werd ook gevraagd of zij in de laatste drie jaar een wisseling van accountantskantoor of accountant hadden mee gemaakt en of die effect had op de samenwerking.

30 % (17 IAD's) hadden een dergelijke wisseling mee gemaakt. Hiervan gaven 8 IAD's aan dat die wisseling effect had gehad op de samenwerking. De meeste (8) ervoeren meer/ intensievere samenwerking, de overige twee IAD's juist minder.

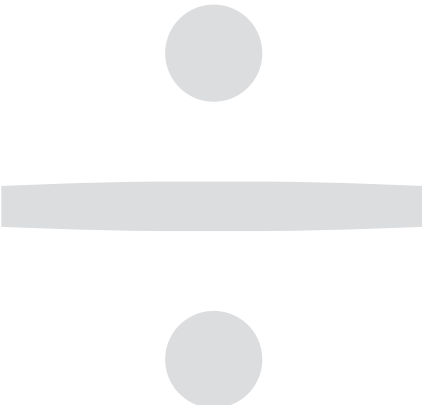
7. OVERIGE UITKOMSTEN

8. CONCLUSIES

Uit het LIO onderzoek kunnen de volgende voorzichtige conclusies worden getrokken:

- De bestaande samenwerking tussen de IAD en de externe accountant varieert sterk per organisatie.
- In het algemeen blijkt echter dat de samenwerking nog verder verbeterd/ geïntensiveerd kan worden teneinde de kwaliteit van de jaarrekeningcontrole te versterken.
- De Externe accountant besteedt de laatste jaren meer aandacht aan de formele vereisten van de controle waaronder dossiervorming, hetgeen een negatieve invloed lijkt te hebben op de wijze waarop wordt samen gewerkt met de IAD.
- De diepgang van de controle door de externe accountant lijkt toegenomen te zijn hetgeen een positieve ontwikkeling is.

BIJLAGE

LIO onderzoek naar de samenwerking (relatie) van de intern accountant met de externe accountant.

INLEIDING

Geachte intern accountant/internal auditor,

Wij benaderen u als eindverantwoordelijke intern accountant/ internal auditor van uw organisatie.

Het LIO bestuur hecht grote waarde aan een goede samenwerking tussen de intern en extern accountants aangezien die direct van invloed is op de kwaliteit van assurance-opdrachten in het algemeen en jaarrekening-controles in het bijzonder.

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen en verbetermogelijkheden van de samenwerking sturen wij u bijgaand een korte vragenlijst.

De onderzoeksresultaten worden betrokken in een NBA/ LIO brief ten behoeve van de Commissie Toekomst Accountancy (CTA) en dienen ter voorbereiding van een LIO ronde tafel bijeenkomst op 2 juli a.s. en als mogelijk vervolg op een NBA handreiking over de samenwerking.

Bij voorbaat dank voor de genomen moeite.

Met vriendelijke groet,

Maureen Vermeij-de Vries RA

Voorzitter NBA Ledengroep Intern en Overheidsaccountants (LIO)

VRAGEN

- 1 Algemeen.
- 1.1 Aan welk(e) orgaan/organen binnen uw organisatie rapporteert u?
- 1.2 Wat voor soort audits voert uw afdeling uit? (FA, OA IT, Compliance, etc.)
- 1.3 Wat is de omvang van uw afdeling in FTE's?
- 1.4 Stellen uw stakeholders (bestuur, RvC, audit commissie) vragen over de samenwerking met de externe accountant?

- 2 Samenwerking met de externe accountant.
- 2.1 Op welke wijze werkt u samen met de externe accountant in het kader van de controle van de jaarrekening? (meerdere antwoorden mogelijk, kruis aan wat van toepassing is).
- De externe accountant heeft een evaluatie uitgevoerd van de IAD in het kader van Standaard 610.
 - De externe accountant steunt op onze werkzaamheden conform Standaard 610.
 - De externe accountant maakt gebruik van onze werkzaamheden maar niet op basis van Standaard 610
 - Wij delen rapporten en risico analyses.
 - Wij hebben inzicht in elkaars controle aanpak.
 - Wij betrekken de externe accountant in onze risico analyses en audit planning
 - De externe accountant betreft ons in zijn/haar risico analyses en audit planning
 - Wij hebben inzicht in de controledossiers van de externe accountant
 - De externe accountant heeft inzicht in onze dossiers.
 - De externe accountant denkt mee in het verbeteren van de internal audit functie.
 - Wij hebben geen samenwerking met de externe accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole.
- 2.2 Gaarne een korte toelichting op de antwoorden van vraag 2.1.
- 2.3 Wij hebben ...keer per jaar formeel overleg met de externe accountant.
- 2.4 Heeft u de laatste jaren veranderingen waar genomen in de samenwerking (relatie) met de externe accountant? Bijvoorbeeld wijzigingen in scope, diepgang, positionering van de IAD, wijze van gebruik maken van de IAD.
- Nee, ga verder.
 - Ja , gaarne een korte toelichting.
- 2.5 Heeft u de laatste tijd een verandering waar genomen in houding en gedrag van de externe accountant, diepgang van de jaarrekeningcontrole, etc.? Bijvoorbeeld scoping, mate waarin op IT wordt gesteund, betrokkenheid bij specifieke onderzoeken.
- Nee, ga verder.
 - Ja, gaarne een korte toelichting.
- 2.6 Is er in de laatste 3 jaar een wisseling van accountantskantoor of accountant geweest?
- Nee, ga verder.
 - Zo, ja, heeft die wisseling effect gehad op de samenwerking met de IAD?

STELLINGEN (Helemaal eens, eens, neutraal enigszins oneens helemaal oneens)

1. De afdeling vaktechniek van het accountantskantoor heeft een steeds grotere rol gekregen in de controle van de jaarrekening.
2. De kwaliteit van de jaarrekeningcontrole kan versterkt worden indien de samenwerking met de externe accountant wordt verbeterd.
3. De externe accountant is voldoende deskundig in/op mijn specifieke sector/branche.

Gaarne een (eventuele) korte toelichting op uw antwoorden op de hierboven weergegeven 3 stellingen.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E aib@nba.nl
I www.nba.nl/aib

